

PRESBERICHT – 16/04/2024

In België loop je als vrouw meer risico op geweld

Het Institut wallon de l'évaluation, de la prospective et de la statistique (IWEPS), het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) en Statistiek Vlaanderen publiceren vandaag een analyserapport over de Belgische resultaten van de Europese enquête over geweld tegen vrouwen en andere vormen van interpersoonlijk geweld. De enquête werd uitgevoerd tussen juli 2021 en augustus 2022 bij een representatieve steekproef van de Belgische bevolking tussen 18 en 74 jaar (ongeveer 5.800 personen). De resultaten benadrukken de zeer verschillende situaties voor mannen en vrouwen.

Of het geweld nu psychologisch, fysiek, seksueel of intimidatiegerelateerd is, en of het nu in de privésfeer, op het werk of in de openbare ruimte plaatsvindt, vrouwen worden meer blootgesteld aan geweld dan mannen. En als het gebeurt, is het vaker en ernstiger.

Maar naast deze duidelijke vaststelling blijkt ook dat niet alle vrouwen in dezelfde mate aan geweld worden blootgesteld. Bepaalde profielen van vrouwen, die met heel wat sociale kwetsbaarheid te kampen hebben (met name financiële onzekerheid, werkloosheid, slechte gezondheid, beperking of 'handicap'), krijgen ook te maken met een cumulatie aan geweldservaringen.

Een analyse van het voorkomen, de frequentie, de ernst en de cumulatieve aard van intiem partnergeweld brengt verschillende realiteiten voor mannen en vrouwen aan het licht.

In België is ongeveer 1 op de 3 personen (32,2%) tussen 18 en 74 jaar al het slachtoffer geweest van seksueel, fysiek of psychologisch geweld door een (ex-) intieme partner. Deze verhouding is vergelijkbaar voor mannen en vrouwen.

Slachtoffers van seksueel geweld door een partner zijn bijna uitsluitend vrouwen. Ongeveer 1 op de 13 vrouwen (7,6%) is slachtoffer.

Ook onder slachtoffers van fysiek geweld zijn vrouwen sterker vertegenwoordigd dan mannen. In België gaf 15% van de vrouwen aan al fysiek geweld te hebben ondergaan door een partner (tegenover 8% van de mannen). Vrouwen maken ook vaker melding van 'ernstig' fysiek geweld (dat aanzienlijk letsel heeft veroorzaakt of is gepleegd met de intentie om te doden).

Wat psychologisch geweld betreft, is het percentage slachtoffers vergelijkbaar tussen mannen en vrouwen (ongeveer 30%), maar is er een significant verschil in de frequentie van dit geweld. Bij vrouwelijke slachtoffers komen de voorvallen vaker voor. De door mannen gerapporteerde voorvallen worden dan weer vaker omschreven als eenmalige of zeldzame ervaringen.

Wanneer deze vormen van geweld samen worden bestudeerd, is het duidelijk dat seksueel, fysiek en psychologisch geweld gepleegd door een intieme partner voor vrouwen nauw met elkaar verweven is. Hoewel niet alle vrouwen die te maken hebben gehad met psychologisch geweld noodzakelijkerwijs ook slachtoffer zijn geweest van fysiek of seksueel geweld, is het tegenovergestelde waar: vrouwen die te maken hebben gehad met seksueel of fysiek geweld zijn bijna allemaal het slachtoffer geweest van psychologisch geweld (93% van de vrouwen die te maken hebben gehad met fysiek geweld door een partner hebben te maken gehad met psychologisch geweld en 69% van de vrouwen die te maken hebben gehad met seksueel geweld door een partner hebben ook te maken gehad met fysiek en psychologisch geweld).

De meeste slachtoffers van seksueel geweld buiten een intieme relatie melden geweld gepleegd door mannen die ze kennen

Vrouwen zijn oververtegenwoordigd onder de slachtoffers van seksueel geweld, zowel als het gaat om geweld in de kindertijd (vóór de leeftijd van 15 jaar) als op volwassen leeftijd (na de leeftijd van 15 jaar). Bijna 1 op de 10 vrouwen wordt erdoor getroffen, tegenover minder dan 3% van de mannen. Voor ongeveer 9 van de 10 vrouwen die seksueel geweld rapporteerden in hun kindertijd of op volwassen leeftijd, waren de dader of daders mannen. Bovendien was bij een meerderheid van de slachtoffers ten minste één van de daders van het seksueel geweld bekend. Dit laatste geldt in sterkere mate voor seksueel geweld in de kindertijd.

Ongeacht of het geweld wordt gepleegd door een partner of een niet-partner, worden niet alle vrouwen op dezelfde manier blootgesteld aan geweld.

Het rapport laat zien dat het feit dat ze vrouw zijn van invloed is op het soort geweld waarmee ze te maken krijgen, de context waarin het voorkomt, de frequentie en de ernst ervan.

Maar het aandeel slachtoffers van geweld onder vrouwen in een kwetsbare positie is veel hoger. Kwetsbaarheidsfactoren die uit het onderzoek naar voren komen, zijn onder andere *niet in staat zijn om te werken of werkloos zijn, een zelf gerapporteerde slechte gezondheid en een moeilijke financiële situatie*.

Als we bijvoorbeeld kijken naar vrouwen die deze kenmerken combineren, dan geeft bijna 1 op de 2 (45%) aan seksueel geweld te hebben ondergaan van een partner (tegenover 7,6% bij alle vrouwen). En 35% van diezelfde vrouwen zegt seksueel geweld te hebben ondergaan door een niet-partner (tegenover 11,5% bij alle vrouwen).

Een wijdverspreide en diverse vorm van geweld: intimidatie

De enquête gaat ook in op 2 verschillende vormen van intimidatie: herhaalde intimidatie (bekend als *stalking*) en seksuele intimidatie op het werk.

In België is bijna 1 op de 4 vrouwen (22,7%) tussen 18 en 74 jaar minstens één keer in haar leven het slachtoffer geweest van *stalking*. Vrouwen die het slachtoffer zijn van deze vorm van geweld, maken melding van verschillende gedragingen, zoals het herhaaldelijk ontvangen van obscene, bedreigende, verontrustende of stille berichten of telefoontjes, geconfronteerd worden met een persoon die wacht of rondhangt rond hun huis of werkplek, of herhaaldelijk gevolgd of bespied worden. Voor de helft van deze vrouwen kwam dergelijk gedrag wekelijks of dagelijks voor.

Uit de enquête kwam ook een reeks gedragingen met seksuele connotaties naar voren die zich voordeden op de werkvloer, waaronder ongepaste of opdringerige blikken waardoor vrouwen zich ongemakkelijk voelden, en ongewenst lichamenlijk contact.

In België meldt bijna 1 op de 3 vrouwen en bijna 1 op de 5 mannen tussen 18 en 74 jaar (respectievelijk 32,9% en 17,5%) dat ze minstens één keer in hun beroepsleven het slachtoffer zijn geweest van een vorm van seksuele intimidatie op het werk. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen geven een groter deel van de slachtoffers aan dat de daders mannen waren. Voor 2 op de 5 slachtoffers (40,1%) was de dader een collega zonder hiërarchische link, terwijl hiërarchische meerderen werden genoemd door 1 op de 5 slachtoffers (21%).

Uiteenlopende situaties tussen de 3 gewesten

Wat geweld tegen vrouwen betreft, wijzen de indicatoren op grote verschillen tussen de 3 gewesten. Ongeacht de vorm van geweld is het aandeel slachtoffers lager in Vlaanderen dan in Wallonië en Brussel.

Het percentage vrouwen dat slachtoffer is van psychologisch, fysiek of seksueel geweld door een intieme partner ligt in Wallonië (42,5%) en Brussel (33,7%) beduidend hoger dan in Vlaanderen (24,7%). In het geval van fysiek of seksueel geweld door een niet-partner zijn er ongeveer dubbel zoveel slachtoffers in Wallonië en Brussel (respectievelijk 26,6% en 28,1%) als in Vlaanderen (13,2%). Een soortgelijke maar minder uitgesproken gewestelijke trend kan worden vastgesteld voor *stalking*. Wallonië en Brussel springen eruit met een aandeel slachtoffers van respectievelijk 29,6% en 25,9%, terwijl in Vlaanderen minder dan 1 op de 5 personen (18,2%) wordt getroffen. Seksuele intimidatie op het werk treft ongeveer 2 op de 5 personen in Wallonië en Brussel (respectievelijk 42,1% en 44,4%), tegenover ongeveer 1 op de 4 in Vlaanderen (27,3%).

Aandeel slachtoffers volgens gewest (%)

Vlaanderen Brussel Wallonië België

Intiem partnergeweld

Niet-partnergeweld

Stalking

Seksuele intimidatie op het werk

Bron: Statbel-Eurostat, EU-GBV-enquête, 2021 - Berekeningen: IWEPS

Created with Datawrapper

Sommige van de gewestelijke verschillen kunnen tot op zekere hoogte worden verklaard door de demografische, sociale en economische kenmerken van de bevolking. Het percentage mensen dat te kampen heeft met de in het rapport vastgestelde kwetsbaarheden (moeilijke financiële situatie, slechte gezondheid, werkloosheid of niet in staat zijn om te werken) is veel hoger in Wallonië en Brussel dan in Vlaanderen.

Een enquête opgezet door Eurostat en uitgevoerd in een twintig landen ¹

De enquête van de Europese Unie over geweld tegen vrouwen en andere vormen van interpersoonlijk geweld is bedoeld om geweld tegen vrouwen te meten en in kaart te brengen. De enquête beantwoordt aan een vereiste van het Verdrag van Istanbul om te beschikken over representatieve gegevens over geweld.

¹ Voor gegevens van andere Europese landen: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/gender-based-violence/database>

In België werd de enquête uitgevoerd tussen juli 2021 en augustus 2022 bij een representatieve steekproef van de Belgische bevolking tussen 18 en 74 jaar. De Belgische steekproef bestaat uit ongeveer 5.800 personen. De steekproef bestaat voornamelijk uit vrouwen, maar omvat ook iets meer dan 1.000 mannen.

De microgegevens van de enquête zijn voor onderzoekers op aanvraag beschikbaar bij Statbel.

Een ongekeerde interfederale samenwerking

In België werd deze enquête uitgevoerd door het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS), via een werkgroep onder leiding van het Institut wallon de l'évaluation, de la prospective, et de la statistique (IWEPS) en met medewerking van het Belgische statistiekbureau (Statbel), het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) en Statistiek Vlaanderen.

De enquête werd gefinancierd door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (IGVM), equal.brussels van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel en safe.brussels - de organisatie van openbaar nut belast met preventie en veiligheid binnen het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, het Agentschap Binnenlands Bestuur en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (dat 1 juni 2023 fuseerde met het Agentschap Zorg en Gezondheid tot het nieuwe Departement Zorg), het Agentschap Justitie en Handhaving (waarvan een deel, bij het begin van de enquête, onder de verantwoordelijkheid van het voormalige Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin viel) van de Vlaamse Overheid, de Direction de l'Égalité des chances van de Fédération Wallonie-Bruxelles (FWB) en de Direction de l'Intégration des personnes d'origine étrangère et de l'Égalité des chances van de Service Public de Wallonie.

Vind het volledige rapport op onze website :

- <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/rapport-over-gendergerelateerd-geweld-in-belgie>

Contacts :

- Frédéric Vesentini (IWEPS) : 0477 25 15 74 - f.vesentini@iweps.be
- Chloé Janssen (IWEPS) : c.janssen@iweps.be